

Segítség az autista embereknek

Nyilasné Groma Judit megálmodta, majd férje Nyilas Gábor és két autizmus szakirányos gyógypedagógus részvételével megalakította decemberben Deszken, a Civil Társaság (CT) a Falun Élő Autista Emberekért elnevezésű szervezetet.

– Juditot kérdeztem, miben tudnak segíteni, a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleinek, ill. az autista felnőtteknek?

Gábor és Judit

– Az USA statisztikái szerint 31-ből 1 ember autista. Emiatt gyakorlatilag minden közösségben találunk autista gyermekeket és felnőtteket. Egy részük

rendelkezik diagnózissal, a többség viszont nem.

A decemberben létrehozott CT egyik fő célja tehát a tudás átadás és szemléletformálás, hiszen minél több megbízható információval rendelkezünk társadalmi szinten, annál több jelenleg még diagnosztizálatlan autista ember jut, a számára szükséges, egyedi támogatáshoz.

Második célunk a helyi érintett szülőkből – autista felnőttekből / gyermekekből egy közösség létrehozása. Harmadik célunk az érdekvédelem. Negyedik – hosszú távú – célunk pedig, hogy idővel egyesületté válva, pályázati pénzekből, helyben autizmus specifikus, hiánypótló szolgáltatások jöhessenek létre.

Társadalmi szemléletformálással, érdekvédelemmel, szülőknél – pedagógusoknak tudás megosztással, ASDI-vár nevű családi vállalkozásunk ingyenes, önkéntes munkában már jó ideje foglalkozik (<https://asdi-var.hu>; <https://www.facebook.com/ASDi.var>) Hiánypótló szolgáltatásokkal kapcsolatban is rendelkezünk tapasztalattal, hiszen Óbudán saját fejlesztő és szabadidős kuckónk volt autista gyermekek számára, illetve miénk az ország egyetlen webshopja, ahol autista gyermekek részére személyre szabott vizuális támogatás rendelhető (<https://aspigyerek.hu>). Civil Társaságunk első feladata mindezek ellenére a helyi igényfelmérés és az érintett gyerekek – felnőttek – szülők felkutatása Deszken.

– Érintettség kapcsán kezdél el foglalkozni az autizmussal vagy más oka van?

– Az élet úgy hozta, hogy az USA-ban is foglalkoztam autista gyerekekkel, és angol nyelvtanárként is volt autista diákom, mielőtt Máté megszületett volna. Úgy tűnik, a Jóisten engem arra teremtett, hogy autista emberek és családjaik életét tegyem könnyebbé, és a másik ember el- és befogadását hirdessem. Tavaly kiderült, hogy nem csak mindkét gyermekem, hanem én magam is ADHD-s (hiperaktív-figyelmességzavaros) vagyok, így talán még hatékonyabban tudok kiállni az eltérő idegrendszeri fejlődésű emberekért. Ez megerősített abban, hogy valóban ez az én utam.

– Mióta laktok Deszken és szerettek-e itt élni?

– 2024 nyarán költöztünk Deszke. A többséggel ellentétben mi nem egy álmom otthont kerestünk, hanem egy nembántalmazó iskolát és annak közelében valamit, amiből egyszer otthon válhat. Az autista gyermeket nevelő szülőtársak két tippet tudtak adni jó iskolára ép értelmű, autista tanuló részére egész Csongrád-Csanád Vármegyében: Deszk és Szőreg.

Mikor a fiúkkal megnéztük Deszket, rögtön beleszerettünk: szép, tiszta, rendezett falu, gyönyörű alsós épület, óriási platán fák, gölya, székely kapu, tó, játszótér, bocik. Ez utóbbi azért is különösen fontos, mert az akkor még gazdának készülő Máté fiam kedvenc állata a mai napig a boci.

Szeptemberben még gyomorgörcscsel kezdtük az évet, de a Zoltánfy Iskola minden előzetes elképzelésünket ezerszeresen felülmúlta. Az egész tanári kar egyszerűen csodálatos! Mindenki szeretettel - tisztelettel - türelemmel bánt az egész családdal, így a korábban szerzett sebek lassan mindenkinél begyógyulhattak. Az érkezésünkkel Vid Gyuri bácsi vezette iskola úgy működött (és távozása után is úgy működik) autizmus szempontból is, ahogy az a nagy könyvben meg van írva:

• az osztályfőnökök (tavaly Józsi bácsi és idén András bácsi) türelemmel vették az akadályt, hogy egy autista gyerek szüleivel jóval többet kell egyeztetni, ami a pedagógusoknak sajnos bizony plusz idő és energia (Köszönjük!)

• mindkét igazgató úr nyitott volt bármire, ami autizmusban segítséget jelent. Sőt! Tavaly Gyuri bácsinak köszönhetően Máté még nagy kedvencét a 3D nyomtatást is bemutathatta egy-egy

előadásban az összes alsós osztálynak.

• kezdetben Harkai Gabriella, majd idén már Lendvai - Kovács Tímea autizmus szakirányos gyógypedagógus mutatott meg a világnak Deszken, hogyan is kell jól támogatni az autista diákokat és a pedagógusokat is. Hogyan kell a szülőt is a csapatba bevonva ideális, partneri viszonyt kialakítani, és egy alsós - felsős átmenetet zökkenőmentesre előkészíteni. Ez sajnos nagyon ritka ... de egyben itt Deszken példaértékű!

• a pedagógusok legnagyobb örömünkre a gyereket nézik a gyermekükben feltétel nélküli elfogadással, ahogy mi is. Senki nem gondolja nyűgnek, hanem odafigyel rá, amitől szárnyra kapott és kiderült, hogy ha nem bántalmazták (se osztálytársak, se pedagógus), akkor igenis megállja a helyét bármelyik tantárgyból, sőt néhányból tehetségét is megmutatta:

• Tavaly Kitti néni, idén Eszter néni nagy szeretettel támogatja az éneklésben, Tünde néni a robotikában, Vera néni a matekban, András bácsi rendületlenül közelebb juttatja a tudományokhoz, amire annyira vágyik, Gabi néni pedig az angol nyelvi képességeit erősíti. Ezek a kedvencei, de igazából minden órát nagyon szeret. A bántalmazás ellenére itt már a tesit is! Ebben a szuper légkörben pedig már több verse is született.

S mindeközben a mindennapokban az otthon – iskola kettősnél jóval többet kaptunk! Befogadást és elfogadást mindenkitől, akit megismertünk a faluból. Elmondhatatlanul színvonalas programokat és műsorokat. A Dojo-ban a mozgás, a suliban a zenélés lehetőségét. A Trécselőben pedig a mindig finom süti – kávé melletti jó beszélgetéseket, kedves kiszolgálást.

Köszönjük Deszkiek, szuperek vagytok!

(„Deszk” tárgy megadása mellett a hello@asdi.hu email címen bárki jelezheti, hogy ő maga autista felnőtt vagy autista gyermeket nevel, vagy csak egyszerűen érdekli a kezdeményezésünk és igyekezzünk mindenkinek információt, lehetőségünkhöz mértén segítséget nyújtani.)

Köszönöm a válaszokat, munkátokban sok sikert, kitartást kívánok!

Akit érint, forduljon segítségért, a Civil Társaság szervezethez, mert segíteni csak annak tudnak, aki kéri.

TÓTHNÉ MARIKA

Kedves Olvasó!

A Deszki Hírnök első száma 1991-ben jelent meg. A 35 év alatt sok minden történt. Többek között az, hogy néhány év óta csak évi egy alkalommal adjuk ki a lapot, és a civil élet híreire helyezzük a hangsúlyt.

Ebben a számunkban a 2025-ös év eseményeiről olvashatnak. Örömmel adunk helyet a két egyház képviselőjének a tájékoztatására is. Két új civil kezdeményezés is indult a múlt évben településünkön. Az egyik az autista gyerekek, felnőttek segítségét szolgálja, a másik egy egyéni kezdeményezés, melynek célja a hosszú távú településfejlesztés az itt élők javaslatai alapján. A vadásztársaság működéséről is olvashatnak. Természetesen a többi szervezet munkájáról is tájékoztatjuk Önöket.

Saját egyesületünk múlt évi történéseiről is részletesen beszámolunk. A bevezetőben most csak egyet emelek ki: szívünkön viselve a helyismeret, helytörténet fontosságát, a 2024-ben kiadott Nyomozós túra füzetecske után, 2025 szeptemberében megszerveztük a faluszintű Kulturális Örökség Napot. A lebonyolításba bevontuk a két egyházat és még 2 civil szervezetet.

Reméljük ebben a rövid bevezetőben fölkelte az érdeklődésüket, és nem teszik félre lapunkat, hanem elolvassák!

FALUNKÉRT EGYESÜLET VEZETŐSÉGE

Kulturális Örökség Nap, 2025

Templomkertben

Mi a kapcsolat Deszk Nagyvárad és Párizs között? Miért Deszken épült föl a magyar székely stílusú iskola? Kinek volt először autója a faluban? ... Meddig volt többségben településünkön a szerb lakosság?

Többek között ezekre a kérdésekre is választ kapott az, aki részt vett szeptember 21-én, a Falunkért Egyesület által szervezett, kulturális sétán. Egy-egy helyszínen azok meséltek, akik a legtöbb ismerettel rendelkeztek az adott eseményről vagy éppen az épületről. A templomnál volt az első állomás. Az egyik résztvevő megjegyezte, hogy már azért érdemes volt eljönni, mert nem tudta, hogy van altemplom, és hogy ott van eltemetve a templom építető Gerliczy Ferenc és felesége. Révész István a Falunkért Egyesület szerepéről mesélt a templomkertben elhelyezett II. világháborús emlékhely létrejöttével kapcsolatban. Roboz István, a Magyar Német Flamand Baráti Kör vezetőségi tagja, a Gerliczy parkban álló kötömbök történe-

tét mesélte el. Tóth Sándorné a parkban álló kopjafákon szereplő személyekre hívta fel a figyelmet, akik munkásságukkal hozzájárultak Deszk fejlődéséhez. Még a parkban hallottuk Földi János tolmácsolásában a kastélyt és templomot építő Gerliczy Ferenc munkásságának méltatását, mely halálakor egy szegedi újságban jelent meg. Tovább sétálva a következő állomásunk a Tempfli tér volt, ahol a régi általános iskola épülete is áll. Az iskolával kapcsolatos gyerekkori- és felnőttkori élményeit mesélte el itt Széllné Takács Tünde nyugdíjas tanítónő. Izgalmas történet volt az is, hogy ez a magyar-székely stílusban felépült iskola miért éppen ide került. A tér névadójáról, Tempfli Ferenc doktorról Erdődiné Kószó Éva emlékezett meg. Emberként, orvosként, és a sakk játék szerelmeként emlékeznek rá a deszkiek. A község háza történetéből Farkas Istvánné készült. A szerb templomtól Brczán Krisztfő, a Bánát Szerb Kulturális Egyesület elnöke vette át a szót. Láthattuk, hogy a

templom belső felújításon esik át, majd a Szent Száva Központ mai arculatának kialakulásáról hallottunk. Ezen a napon azonban leginkább az új, néhány nappal korábban átadott Szerb tájházra voltunk kíváncsiak. Megérte a várakozást. A központi épület néprajzi bemutatóhely, a göré az udvaron, a kemence, a nyári foglalkoztatók, a „gyakorlati kert” mind azt mutatja, hogy élő bemutató helyet építettek ki, és Krisztfőréknak víziójuk van a jövőt tekintve is.

A programunk megvalósításában a két egyház, és a Bánát Szerb Kulturális Egyesület elnöke volt a segítőnk. Bene Ildikó a faluház vezetője programunk faluszintű reklámozását segítette.

A közel 4 órás helytörténeti sétán 30 fő vett részt. 2026-ban szeretnénk folytatni ezt a programot. Örömközzünk a magyarországi szerb újságban, a Narodne Novinában is hírt adtak az eseményről.

KÓSZÓ ARANKA

ELISMERÉS

A Deszki Falunkért Egyesület, a helyi értéktár bizottság döntése alapján bekerült a Deszki Települési Értéktárba. Ezzel ismerték el egyesületünk közösségfejlesztő, településformáló hatását, ami kihatással volt a 90-es évektől Deszk jövőjének alakulására.

Deszki értékeink címmel egy nagyon szép kiadvány is készült, melyben most már mi is helyet kaptunk, a település többi kulturális öröksége között.